

PIVOT^{4A}

LEARNER'S MATERIAL

IKALAWANG MARKAHAN
Filipino

G5

DepEd CALABARZON
Curriculum and Learning Management Division

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
Hindi Ipinaagapal

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayumpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot ng Kagawaran.

Ang modyul na ito ay masusing sinuri at niribisa ayon sa pamantayan ng DepEd Regional Office 4A at ng Curriculum and Learning Management Division CALABARZON. Ang bawat bahagi ay tiniyak na walang nilabag sa mga panuntunan na isinasaad ng Intellectual Property Rights (IPR) para sa karapatang pampagkatuto.

Mga Tagasuri

PIVOT 4A Learner's Material
Ikalawang Markahan
Unang Edisyon, 2020

Filipino

Ikalimang Baitang

Job S. Zape, Jr.
PIVOT 4A Instructional Design & Development Lead

Maria Leilane Bernabe
Content Creator & Writer

Jaypee E. Lopo & Elaine T. Balaogan
Internal Reviewer & Editor

Ephraim L. Gibas & Sonny Bhoy Flores
Layout Artist & Illustrator

John Albert A. Rico & Melanie Mae N. Moreno
Graphic Artist & Cover Designer

Ephraim L. Gibas
IT & Logistics

Earvin Pelagio, Komisyon sa Wikang Filipino
External Reviewer & Language Editor

Inilathala ng: Kagawaran ng Edukasyon Rehiyon 4A CALABARZON
Patnugot: Wilfredo E. Cabral
Pangalawang Patnugot: Ruth L. Fuentes

PIVOT 4A CALABARZON Filipino G5

Gabay sa Paggamit ng PIVOT 4A Learner's Material

Para sa Tagapagpadaloy

Ang modyul na ito ay inihanda upang makatulong sa ating mga mag-aaral na madaling matutuhan ang mga aralin sa asignaturang **Filipino**. Ang mga bahaging nakapaloob dito ay sinigurong naaayon sa mga ibinigay na layunin.

Hinihiling ang iyong paggabay sa ating mga mag-aaral para sa paggamit nito. Malaki ang iyong maitutulong sa pag-unlad nila sa pagpapakita ng kakayahang may tiwala sa sarili na kanilang magiging gabay sa mga sumusunod na aralin.

Salamat sa iyo!

Para sa Mag-aaral

Ang modyul na ito ay ginawa bilang sagot sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong mabigyan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anomang marka o sulat ang anomang bahagi nito. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga gawain sa pagkatuto.
2. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat gawain.
3. Maging tapat sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
4. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
5. Punan ang **PIVOT Assessment Card for Learners** sa pahina 38 sa pamamagitan ng akmang simbolo sa iyong Lebel ng Performans pagkatapos ng bawat gawain.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagpadaloy kung tapos nang sagutin ang lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang iyong guro o tagapagpadaloy. Maaari ka ring humingi ng tulong sa iyong magulang o taga pag-alaga, o sinomang mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami na sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakukuha ka ng malalim na pang-unawa. Kaya mo ito!

Mga Bahagi ng PIVOT 4A Modyul

	K to 12 Learning Delivery Process	Nilalaman
Panimula (Introduction)	Alamin	Ang bahaging ito ay naglalahad ng MELC at ninanais na resulta ng pagkatuto para sa araw o linggo, layunin ng aralin, pangunahing nilalaman at mga kaugnay na halimbawa para makita ng mag-aaral ang sariling kaalaman tungkol sa nilalaman at kasanayang kailangan para sa aralin.
	Suriin	
Pagpapaunlad (Development)	Subukin	Ang bahaging ito ay nagtataglay ng mga aktibidad, gawain at nilalaman na mahalaga at kawili-wili sa mag-aaral. Ang karamihan sa mga gawain ay umiinog sa mga konseptong magpapaunlad at magpapahusay ng mga kasanayan sa MELC. Layunin nito na makita o matukoy ng mag-aaral ang alam niya, hindi pa niya alam at ano pa ang gusto niyang malaman at matutuhan.
	Tuklasin	
	Pagyamanin	
Pakikipagpalihan (Engagement)	Isagawa	Ang bahaging ito ay nagbibigay ng pagkakataon sa mag-aaral na makisali sa iba't ibang gawain at oportunidad sa pagbuo ng kanilang mga Knowledge Skills at Attitudes (KSA) upang makahulugang mapag-ugnay-ugnay ang kaniyang mga natutuhan pagkatapos ng mga gawain sa Pagpapaunlad o D. Inilalantad ng bahaging ito sa mag-aaral ang totoong sitwasyon/gawain sa buhay na magpapasidhi ng kaniyang interes upang matugunan ang inaasahan, gawing kasiya-siya ang kaniyang pagganap o lumikha ng isang produkto o gawain upang ganap niyang maunawaan ang mga kasanayan at konsepto.
	Linangin	
	langkop	
Paglalapat (Assimilation)	Isaisip	Ang bahaging ito ay maghahatid sa mag-aaral sa proseso ng pagpapakita ng mga ideya, interpretasyon, pananaw, o pagpapahalaga upang makalikha ng mga piraso ng impormasyon na magiging bahagi ng kaniyang kaalaman sa pagbibigay ng epektibong repleksiyon, pag-uugnay o paggamit sa alinmang sitwasyon o konteksto. Hinihikayat ng bahaging ito ang mag-aaral na lumikha ng mga estrukturang konseptuwal na magbibigay sa kaniya ng pagkakataong pagsama-samahin ang mga bago at dati ng natutuhan.
	Tayahin	

Ang modyul na ito ay nagtataglay ng mga pangunahing impormasyon at gabay sa pag-unawa ng mga Most Essential Learning Competencies (MELCs). Ang higit na pag-aaral ng mga nilalaman, konsepto at mga kasanayan ay maisasakatuparan sa tulong ng K to 12 Learning Materials at iba pang karagdagang kagamitan tulad ng Worktext at Textbook na ipagkakaloob ng mga paaralan at/o mga Sangay ng Kagawaran ng Edukasyon. Magagamit din ang iba pang mga paraan ng paghahatid ng kaalaman tulad ng Radio-based at TV-based Instructions o RBI at TVI.

Gamit ng Pandiwa

Aralin

Pagkatapos ng araling ito, ikaw ay inaasahang: makagagamit ng wastong pandiwa ayon sa panahunan; makapaglalarawan ng mga tauhan at tagpuan sa teksto; maipakikita ang pag-unawa sa pinanood o napakinggang teksto sa pamamagitan ng pagguhit at; maisasalaysay na muli ang napakinggang teksto sa tulong ng mga pangungusap.

Ang **pandiwa** ay salitang nagpapahiwatig ng kilos o galaw. Nagbabago ang anyo nito ayon sa panahon kung kailan nangyari o naganap ang kilos. Ito ang tinatawag na *panahunan* o aspekto ng pandiwa. Ito ay ang *naganap*, *nagaganap* at *magaganap*. Tingnan ang mga halimbawa. Pansinin kung paano nagbabago ang anyo ng bawat salita ayon sa mga panlaping banghay na ginamit at panahunan nito.

1. Mga panlaping banghay sa *-um-*

Sa aspektong naganap, isingit ang *-um-* sa gitna ng unang pantig. Kung nagsisimula sa patinig ang pandiwa, ilagay ang *um-* sa unahan

Halimbawa: *lumapit* *sumayaw* *umawit*

Sa aspektong nagaganap, ulitin ang unang pantig ng salitang-ugat at isingit ang *-um-* sa gitna nito. Kung nagsisimula sa patinig ang pandiwa, ilagay ang *um-* sa unahan.

Halimbawa: *lumalapit* *sumasayaw* *umaawit*

Sa aspektong magaganap, ulitin ang unang pantig ng salitang-ugat.

Halimbawa: *lalapit* *sasayaw* *aawit*

2. Mga panlaping banghay sa *ma-*, *mag-*, *mang-*

Sa aspektong naganap, ilagay ang *na-*, *nag-*, o *nang-* sa unahan ng pandiwa.

Halimbawa: *naakit* *naglaro* *nag-ingat*

Sa aspektong nagaganap, ilagay ang *nag-* o *nang-* sa unahan ng pandiwa at ulitin ang unang pantig ng salitang-ugat.

Halimbawa: *nang-akit* *naglalaro* *nag-ingat*

Sa aspektong magaganap, ilagay ang *mag-* o *mang-* sa unahan ng pandiwa at ulitin ang unang pantig ng salitang-ugat.

Halimbawa: *maakit* *maglalaro* *mag-ingat*

3. Mga panlaping banghay sa *i-*, *-an*, *-han*, *-in*, o *-hin* sa aspektong naganap, ilagay ang *-in-* sa gitna ng unang pantig. Kung nagsisimula sa patinig ang pandiwa, ilagay ang *in-* sa unahan.

Halimbawa: *sinabi* *tinapon* *inalam*

Sa aspektong nagaganap, ulitin ang unang pantig ng salitang-ugat at ilagay ang *-in-* sa gitna nito, Kung nagsisimula sa patinig ang pandiwa, ilagay ang *in-* sa unahan.

Halimbawa: *sinasabi* *tinatapon* *inaalam*

Sa aspektong magaganap, ulitin ang unang pantig ng salitang-ugat at ilagay ang *i* - sa simula nito. Para sa mga pandiwang banghay sa *-an*, *-han*, *—in*, o *—hin*, ilagay ang *—in* o *—hin* sa dulo.

Halimbawa: *sasabihin* *itatapon* *aalamin*

Ang **pawatas** ay ang panagano ng pandiwa na binubuo ng panlapi at salitang-ugat.

Halimbawa: *basahin* *matulog* *kumain* *tumayo*

Pawatas	Naganap	Nagaganap	Magaganap
lapit	lumapit	lumalapit	lalapit
sayaw	sumayaw	sumasayaw	sasayaw
awit	umawit	umaawit	aawit
akit	naakit	naaakit	maaakit
laro	naglaro	naglalaro	maglalaro
ingat	nag-ingat	nag-iingat	mag-iingat
sabi	sinabi	sinasabi	sasabihin
tapon	tinapon	tinatapon	itatapon
alam	inalam	inaalam	aalamin

Ang maikling akda na iyong mababasa ay kuwento na laging binabasa ni Donya Teodora Alonzo sa kanyang anak, ang ating Pambansang Bayani na si Dr. Jose Rizal. Tuwing naiinip si Pepe, tawag niya kay Dr. Jose Rizal ay binabasahan niya ito ng kuwento.

Ang Munting Gamugamo

Alab Filipino 5, p. 63

Noon ay may dalawang gamugamo—isang munting gamugamo at isang malaking gamugamo. Kagaya ng lahat ng gamugamo, naaakit sila sa liwanag, kaya madalas silang lumalapit sa pinakamaliwanag na ilaw na kanilang makita.

“Kay ganda ng apoy ng kandila,” sabi ni Munting Gamugamo.

“Mag-ingat ka, Munting Gamugamo,” paalala ni Malaking Gamugamo. “Maganda ang apoy ng kandila, subalit ito rin ay mapanlinlang. Kung mapapadikit ka sa apoy, baka matupok ang pakpak mo at hindi ka na makalipad.”

“Hindi po ako natatakot,” sagot ng gamugamo. Hindi niya alintana ang babala ng malaking gamugamo. Lalo pa siyang lumapit sa apoy ng kandila upang doon maglaro. “Kay sarap ng pakiramdam kapag naglalaro ako malapit sa apoy ng kandila! Kay liwanag at kay init!”

Ngunit, bigla siyang napadikit sa ningas ng kandila, at nalaglag siya sa mesa.

“Sinasabi ko na sa iyo, Munting Gamugamo,” malungkot na sabi ni Malaking Gamugamo. “Ngayon ay hindi ka na makalilipad muli.”

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Punan ang bawat kolum upang mailarawan ang dalawang gamugamo. Gamitin ang mga mungkahing unang salitang bilang simula. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

	Munting Gamugamo	Malaking Gamugamo
Siya ay... (pisikal na katangian)		
Siya ay... (pag-uugali)		
Ayon sa kaniya, ang liwa-		

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Tukuyin ang pandiwa sa bawat pangungusap. Isulat sa iyong sagutang papel ang naganap, nagaganap at magaganap na pandiwa bilang pagtugon sa panahunan nito.

1. Kung nakinig ang gamugamo sa kaniyang kasama, hindi sana nasunog ang pakpak niya.
2. Laging sinisikap ni Jessica na sundin ang payo ng nanay niya.
3. Kung magkakamali si Aldrin, pagsasabihan siya ng kaniyang kuya.
4. Nagtatanong si Andrea kapag hindi niya naiintindihan ang utos ng kaniyang lola.
5. Hindi siya maliligaw dahil nakinig siya sa kaniyang kuya bago siya umalis sa bahay.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Isulat muli ang kuwentong “**Ang Munting Gamugamo**” sa sariling salita. Gumamit ng mga pandiwa sa iyong kuwento. Salungguhitan ang pandiwang ginamit. Isulat ang salaysay sa iyong sagutang papel.

Rubrik sa Pagsulat ng Salaysay

	5	4	3	2	1
ANYO • pagsunod sa uri/anyong hinihingi					
BALARILA • wastong gamit ng wika/salita • baybay, bantas, estruktura ng mga pangungusap					
ORGANISASYON • lohikal na daloy ng mga pangyayari • tiyak na balangkas na ginamit sa pagsasalaysay					
MALIKHAING/PAGKAMALIKHAIN • katangi-tanging estilo sa pagsulat					

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Piliin ang letra ng angkop na pandiwa na bubuo sa pangungusap. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Isa-isang _____ ang mga panauhin ni Kate.
A. dumarating B. dumating C. darating
2. _____ si Lara ng masagana at masarap na pagkain sa mga bisita.
A. Naghanda B. Naghahanda C. Pinaghandaan
- 3-4. Kahit na malakas ang ulan, _____ pa rin si Lara para _____ pa ng prutas.
3. A. lumabas B. lalabas C. lumabas
4. A. bumili B. nagbili C. magbili
- 5-6. Kinulang pa ng upuan para sa mga bisita kaya _____ pa rin si Arnold para _____ sa multi-purpose.
5. A. humakot B. naghakot C. hinakot
6. A. dala B. dalahin C. dalhin
- 7-8. _____ ng ilang bisita ang taong _____ nila sa kanilang pakay.
7. A. Hinanap B. Naghanap C. Maghanap
8. A. kakausapin B. kakausap C. kausap
- 9-10. _____ na ng linaw ang pakay ng mga bisita kapag _____ na sila.
9. A. Nagkaroon B. Magkakaroon C. Magkaroon
10. A. nagpulong B. makapagpulong C. nagpupulong

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Umisip ng isang kuwentong nabasa o kuwentong napanood tungkol sa pagharap sa isang hamon o suliranin sa buhay ng isang mag-aaral. Iguhit ang iyong napanood na sumisimbolo na naging matatag sa pagharap sa buhay. Pagkatapos, sumulat ng dalawa hanggang tatlong pangungusap na nagpapaliwanag kung bakit ito ang napili mong simbolo. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Rubrik sa Pagguhit at Pagpapaliwanag

	5	4	3	2	1
ANYO • pagsunod sa uri/anyong hinihingi					
BALARILA • wastong gamit ng wika/salita • baybay, bantas, estruktura ng mga pangungusap					
MALIKHAING/PAGKAMALIKHAIN • katangi-tanging estilo sa pagguhit					

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Batay sa aking napag-aralan, may tatlong panahunan ang aspekto ng pandiwa ito ay ang mga sumusunod: Una _____ Pangalawa _____ at Pangatlo _____.

Sanhi at Bunga ng mga Pangyayari/ Pagsagot sa mga Literal na Tanong

Aralin

I

Inaasahan na pagkatapos ng aralin na ito ay masasabi mo ang sanhi at bunga ng mga pangyayari at masasagot ang mga literal na tanong sa napakinggang teksto.

Ang **sanhi** ay nagdulot o dahilan ng mga pangyayari sa binasang kuwento. Ang mga sanhi ay ang pagbibigay-dahilan o paliwanag sa mga pangyayari.

Ang **bunga** ay ang resulta o kinalabasan ng pangyayari. Madaling maunawaan ang kuwentong binasa kung mapag-uugnay natin ang naging dahilan at kinalabasan ng mga pangyayari sa binasa.

Halimbawa:

Nagpuyat si Lei kagabi kaya **inaantok siya sa klase**.

(Sanhi o Dahilan)

(Bunga o Resulta)

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Pagtambalin ang hanay A sa hanay B upang mabuo ang sanhi at bunga. Isulat ang letra ng tamang sagot sa sagutang papel.

Hanay A

Hanay B

1. Napakainit ng panahon.
2. May sirang ngipin si Mikay
3. Hindi kumain ng tanghalian si Bodjon.
4. Hindi nag-aaral si Ramil.
5. Napakalakas ng bagyo.
6. Puno ng mga pasahero ang mga dyip.
7. Nagtulungan kami.
8. Hindi maingat magmaneho ang lalaki.
9. Tumingin ako sa kanan at kaliwa ng daan.
10. Tinapos ni Juan ang kaniyang takdang aralin.

- A. Kinansela ng DepEd ang klase
- B. Nakatawid ako nang maayos
- C. Gutom na gutom siya
- D. Naaksidente siya sa daan
- E. Mababa ang nakuha niyang marka sa pagsusulit
- F. Pinayagan siyang maglaro sa labas ng bahay
- G. Sumakay na lamang kami sa tray-sikel pauwi
- H. Pumunta siya sa dentista
- I. Binuksan namin ang *aircon*
- J. Madali naming natapos ang gawain

Basahin at unawain ang teksto.

Tia Patron, Bayani ng Jaro

Alab Filipino, p. 84-85

Isinilang si Patrocinio Gamboa o Tia Patron sa pamilyang ilustrado, nakapag-aral noong ika-30 ng Abril, 1865 sa Jaro, Iloilo. Lihim niyang binasa ang mga nobelang *Noli Me Tangere* at *El Filibusterismo* ni Dr. Jose Rizal at ang mga akda ng kababayang si Graciano Lopez Jaena. Napukaw ng mga akdang ito ang kaniyang damdaming makabayan. Sa kalaunan, isa siya sa mga naging pinuno ng himagsikan sa Iloilo. Dahil nagmula siya sa mataas na antas ng lipunan, hindi napansin ng mga Español ang kaniyang pag-eespiya, paggagamot sa mga nasaktang rebolusyonaryo at paglilikom ng pondo para sa kilusan.

May isang nakatutuwang kuwento tungkol sa kabayanihan ni Tia Patron. Kasama ang mga dalaga ng Jaro, gumawa siya ng bandila ng Pilipinas na kagaya ng ginawa ni Marcela Agoncillo sa Hong Kong. Kailangan itong dalhin sa kuta ng mga rebolusyonaryo sa bayan ng Santa Barbara, kasama ang isang espada na ipinadadala ni Heneral Emilio Aguinaldo para kay Heneral Martin Delgado. Mapanganib ang daan patungo sa Santa Barbara dahil mahigpit na binabantayan ito ng mga sundalong Español. Dahil dito, walang sinoman ang nagboluntaryo na ihatid ang bandila at espada sa Santa Barbara— maliban kay Tia Patron.

Gumawa ng paraan si Tia Patron upang makalusot sa mga sundalong Español. Ibinalot niya ang bandila sa kaniyang katawan sa ilalim ng kaniyang damit. Pinuno niya ng dayami ang kanilang kalesa at itinago ang espada sa ilalim nito. Kasama niyang sumakay sa kalesa ang isang rebolusyonaryong si Honorio Solinap, na nagpanggap bilang kaniyang asawa. Nang lumapit ang kanilang sasakyan sa istasyon ng mga guwardiyang Español, biglang sinigaw-sigawan ni Tia Patron ang kaniyang kasama. Pinaulanan din niya ng kurot, kagat, at sapak na para bang galit na galit siya sa kaniyang asawa.

Dahil labis na natawa ang mga sundalong Español sa eksenang ito, hinayaan silang makadaan nang hindi tinitingnan ang laman ng kanilang kalesa. Matagumpay nilang naihatid sa Santa Barbara ang bandila ng Pilipinas at ang espada mula kay Heneral Aguinaldo. Labis ang tuwa at pagmamalaki ni Tia Patron habang pinapanood niya ang pagtataas ng bandila ng kanyang bayan.

Nang tumanda na si Tia Patron, inalok siya ng pamahalaang sibil ng pensiyon, subalit tinanggihan niya ito. Ayon sa kaniya, “Naglingkod ako dahil sa aking pag-ibig para sa aking bayan. Hindi ako humihingi ng kapalit para sa aking paglilingkod.”

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Sagutin ang mga tanong sa napakinggan/nabasang teksto. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Alin sa sumusunod ang naging impluwensiya kay Tia Patron sa pagsali sa rebolusyon?
 - A. Mga natutuhan mula sa mga guro sa paaralan.
 - B. Mabuting pagpapalaki ng kaniyang mga magulang.
 - C. Pagbabasa ng mga akda nina Rizal at Lopez Jaena.
 - D. Ang nakikitang kalupitan ng mga sundalong Español sa kapuwa niya Pilipino.
2. Bakit hindi napansin ng mga sundalo ang bandila at espadang dala ni Tia Patron.
 - A. Naakit sila sa kagandahan ni Tia Patron.
 - B. Mas mahusay si Tia Patron sa paggamit ng mga armas.
 - C. Mahusay magtago si Tia Patron ng mga bagay na makasisira sa kilusan.
 - D. Napako ang kanilang atensiyon sa pag-aaway ng nagkukunwaring mag-asawa.
3. Bukod sa pagiging maparaan, ano pang katangian ang ipinamalas ni Tia Patron sa kuwento?
 - A. katapangan
 - B. pangangalaga sa kalikasan
 - C. malalim na pananampalataya
 - D. pantay na pagkilala sa katangian ng babae at lalaki
4. Bakit hindi napansin ng mga Espanyol ang pag-eespiya, panggagamot sa mga rebolusyonaryo at paglilikom ng pondo ni Tia Patron?
 - A. sapagkat magandang babae si Tia Patron.
 - B. Nagmula sa mataaas na antas ng lipunan si Tia Patron
 - C. dahil nakapag-aral si Tia Patron
 - D. karaniwang babae lamang si Tia Patron
5. Ano ang panuntunan ni Tia Patron tungkol sa kaniyang paglilingkod?
 - A. Naglilingkod nang tapat sa bayan.
 - B. Itaas ang kahalagahan ng kababaihan sa panahon ng kagipitan.
 - C. Naglilingkod dahil sa pag-ibig sa bayan at hindi humihingi ng kapalit sa ginawang paglilingkod.
 - D. Naglilingkod dahil kailangan lamang na maglingkod.

Basahin at unawain ang kuwento. Sagutin ang sumusunod na tanong pagkatapos ng kuwento.

Liwanag sa Dilim:
Ang Kuwento ni Roselle Ambubuyog
Alab Filipino 5, pp. 74-45

Si Maria Gennett Roselle R. Ambubuyog ay ipinanganak noong ika—12 ng Enero, 1980 sa Maynila. Anak siya nina Gemme F. Ambubuyog at Deanna B. Rodriguez. Naging masaya at tahimik ang unang mga taon ng kaniyang kabataan, kasama ang kaniyang mga magulang at tatlong kuya na sina Glemm, Glenn, at Garry.

Noong anim na taong gulang si Roselle, nagkasakit siya at binigyan ng apat na uri ng gamot. Bumuti ang kaniyang pakiramdam, subalit pagkatapos ng dalawang linggo, muli siyang nagkasakit. Tinawag na *Steven Johnson's Syndrome*, o labis na reaksiyon ng katawan sa mga gamot na kaniyang ininom ang kaniyang sakit. Dahil dito, nawala ang kaniyang paningin. Dinala siya ng kaniyang mga magulang sa iba't ibang doktor, subalit hindi na muling nakakita si Roselle,

Sa kabila nito, sinikap ni Roselle at ng kaniyang mga magulang na maipagpatuloy ang dati niyang buhay. Umalis ang kaniyang ama mula sa dati niyang trabaho upang tulungan si Roselle na muling matutuhan ang mga pang-araw-araw na gawain. Nakabalik siya sa pag-aaral at nagtapos bilang balediktoryan ng Paaralang Elementarya ng Batino noong 1972 at sa Paaralang Sekondarya ng Ramon Magsaysay noong 1996. Pagkatapos nito nagtungo siya sa Pamantasang Ateneo de Manila upang mag-aral ng Matematika.

Nagbunga ang pagsisikap ng buong pamilya, dahil noong 2001, nagtapos si Roselle bilang balediktoryan mula sa Pamanatang Ateneo de Manila. Sa kaniyang talumpati bilang balediktoryan, pinasalamatan niya ang kaniyang buong pamilya, lalo na ang kaniyang ama, na nagsilbing mga bituin sa kaniyang paglalakbay. Pagkatapos nito, nagpakadalubhasa siya sa Matematika sa Unibersidad ng Pilipinas.

Ngayon, isa siyang consultant para sa isang kompanyang gumagamit ng makabagong teknolohiya upang gumawa ng kagamitan para sa mga taong may kapansanan. Nagagamit niya ang kaniyang karanasan at kaalaman para tulungan ang ibang taong katulad niya.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Pagtambalin ang mga sanhi sa Hanay A sa mga bunga na nasa Hanay B. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Hanay A	Hanay B
1. Nagkaroon ng matinding reaksiyon ang kaniyang katawan sa gamot.	A. Nabulag siya.
2. Umalis ang kaniyang ama sa trabaho.	B. Nagtapos siya bilang balediktoryan.
3. Nagsikap ang buong pamilya upang makapag-aral si Roselle.	C. Natulungan ng ama si Roselle sa pag-aaral at sa mga pang-araw-araw na gawain.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Pagtambalin ang mga sanhi sa Hanay A sa mga bunga na nasa Hanay B. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Hanay A- Sanhi

1. Lihim na binasa ni Tia Patron ang mga nobelang Noli Me Tangere at El Filibusterismo ni Dr. Jose Rizal.
2. Hindi napansin ng mga Español ang kanyang pag-eespiya
3. Gumawa ng paraan si Tia Patron upang makalusot sa mga sundalong Español.
4. Mapanganib ang daan patungo sa Santa Barbara.
5. Gumawa si Tia Patron ng bandila ng Pilipinas na kagaya ng ginawa ni Marcelia Agoncillo sa Hongkong.
6. Ibinalot niya ang bandila sa kaniyang katawan sa ilalim ng kaniyang damit.
7. Kasama niyang sumakay sa kalesa ang isang rebolusyonaryong si Honorio Solinap.
8. Pinuno niya ng dayami ang kaniyang kalesa.
9. Inalok si Tia Patron ng pamahalaang sibil ng pensiyon.
10. “Hindi ako humihingi ng kapalit para sa aking paglilingkod”

Hanay B—Bunga

- A. Matagumpay nilang naihatid sa Santa Barbara ang bandila ng Pilipinas at ang espada mula kay Hen. Aguinaldo.
- B. Labis ang pagmamalaki ni Tia Patron habang pinapanood niya ang pagtataas ng bandila ng kaniyang bayan.
- C. Nagmula siya sa mataas na antas ng lipunan.
- D. nagpanggap sila bilang mag-asawa.
- E. Dahil itinago ang espada sa ilalim nito.
- F. Napukaw ng mga akdang ito ang kaniyang damdaming makabayan.
- G. Dahil mahigpit na binabantayan ito ng mga sundalong Español.
- H. Hindi napansin ang bandilang dala-dala ni Tia Patron.
- I. “Naglilingkod ako dahil sa pag-ibig sa aking bayan.”
- J. Dahil sa naging pinuno ng himagsikan sa Iloilo.

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Nakakapaglahad ako ng sanhi at bunga sa papamagitan ng paggamit ng mga pangatnig na _____, _____ at _____.

Gamit ng Pandiwa Ayon sa Panahunan/ Paggamit ng Pang-uri sa Paglalarawan

I

Aralin

Inaasahan na pagkatapos ng aralin na ito ay magagamit mo nang wasto ang pandiwa ayon sa panahunan sa pagsasalaysay tungkol sa kasaysayan; magagamit ang pang-uri sa paglalarawan ng pamayanang kinabibilangan; at maitatala ang mga impormasyong mula sa binasang teksto.

Napag-aralan mo na ba ang tatlong panahunan ng pandiwa? Ito ang **naganap, nagaganap at magaganap**. Nagbabago rin ang anyo ng pandiwa ayon sa sa mga panahunang ito.

Ang pandiwang kagaganap pa lamang ay pandiwa o kilos na katatapos pa lamang na gawin. Sa pagbuo ng pandiwang kagaganap pa lamang, ikinakabit ang unlaping *ka-* at inuulit ang unang pantig ng salitang ugat.

Halimbawa :

1. **Kauupo** pa lamang ng binata nang may marinig siyang tawanan.
2. Nakita ng binata na makalat ang tanimang **kalilinis** niya lamang kaninang umaga.
3. **Kaaalis** lamang ng Diwata nang magising ang binata.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Piliin ang salitang hindi kaugnay ng ibang mga salita sa bawat pangkat. Isulat ang tamang sagot sa iyong sagutang papel.

1. kalye	biyahe	kalsada	eskinita
2. bata	mag-aaral	tindahan	estudyante
3. ospital	palengke	paaralan	mag-aaral
4. hapunan	pasahero	traysikel	pamasahe
5. kita	bunso	trabaho	hanapbuhay

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Magbigay ng mga salitang kaugnay ng mga kategorya sa bawat bilang. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1. Mga Gamit sa Panulat: _____, _____, _____,
2. Mga Uri ng Gulay: _____, _____, _____
3. Mga Uri ng Hayop na may apat na paa: _____, _____, _____
4. Mga Uri ng Prutas na may mga buto: _____, _____, _____,
5. Mga Ginagamit sa Kusina: _____, _____, _____,

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Isulat kung naganap, nagaganap o magaganap ang mga salitang may salungguhit. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

- _____ 1. Kaliligo lamang ni Ate Adela nang mag-brownout.
- _____ 2. Hinabol ni Katrina ang Aleng nagtitinda ng mangga dahil bibili siya.
- _____ 3. Pinagtawanan ni Marvin ang pamangkin dahil tabingi ang pagka-kasuot nito ng **sunglasses**.
- _____ 4. Magluluto si Aling Inday ng paborito nitong paksiw na bangus.
- _____ 5. Kumakatok si Aling Edith at nanghihiram ng plantsa.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4 : Hanapin sa Hanay B ang kahulugan ng mga salitang may salungguhit. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Hanay A	Hanay B
1. Siyam na piso ang <u>pamasahe</u> sa dyip.	A. bayad sa sasakyan
2. Lahat kami ay <u>nag-ambag</u> para mabuo ang proyekto.	B. laruan na mukhang tao
3. Maliit lamang pala ang halaga ng ating binili, kaya may <u>butal</u> pa.	C. sobra sa itinakdang dami
4. Sabay-sabay kaming kumakain ng <u>pananghalian</u> araw-araw.	D. nagbigay ng tulong kasama ang ibang tao
5. Noong bata pa siya, may paborito siyang <u>manyika</u> na lagi niyang	E. pagkaing inihahanda at kinakain sa tanghali

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5 : Isulat sa iyong sagutang papel ang pandiwang makikita mo sa bawat pangungusap.

1. Nagdulot ng malaking baha ang ulan sa buong magdamag.
2. Lumutang sa tubig baha ang mga plastik at iba pang basura.
3. Ang mga kabahayan ay nalubog sa tubig ulan.
4. Ang mga sasakyan ay naiwan sa lansangan.
5. Itinutulak ng mga tao ang mga tumitirik na sasakyan upang hindi makaabala sa lansangan.
6. Isinasakay sa bangka ang mga pangunahing kakailanganin ng mga tao.
7. Isinasakay ang mga taong may bahay na nalubog sa tubig-baha.
8. Ang pamahalaang-bayan ay maghahanap ng lugar na pagdadalhan sa mga tao.
9. Maghahandog ng tulong ang Red Cross.
10. Ang iba't ibang organisasyon ay mangangalap ng pondo upang makatulong sa mga biktima.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Banghayin ang bawat pandiwa ayon sa panahunang naganap at panahunang nagaganap pa lamang. Kopyahin ang tsart sa iyong sagutang papel at isulat dito ang sagot.

Pawatas	Naganap	Nagaganap
1. labas	1.	1.
2. ligpit	2.	2.
3. sigaw	3.	3.
4. bukas	4.	4.
5. bili	5.	5.
6. sayaw	6.	6.
7. lundag	7.	7.
8. tago	8.	8.
9. alok	9.	9.
10. inom	10.	10.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7 : Sumulat ng dalawang talata tungkol sa iyong karanasan sa paaralan. Gamitin ang panahunan ng pandiwang naganap o nangyari na. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Rubrik sa Pagsulat ng Talata

	5	4	3	2	1
NILALAMAN • pagsunod sa uri at anyong hinihingi					
BALARILA • wastong gamit ng wika/salita • baybay, bantas, estruktura ng mga pangungusap					

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 8: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Sa paggamit ko ng panahunan ng pandiwa isinasaalang-alang ko ang kapanahunan nito. Ito ay ang _____ kung nangyari na, _____ kung kasalukuyang nangyayari, _____ at _____ kung mangyayari pa ang kilos o galaw.

Pagbibigay ng Paksa/Layunin sa Pinanood o Nabasang Dokumentaryo

Aralin

I

Inaasahan na pagkatapos ng aralin na ito ay makapagbibigay ka ng paksa/layunin ng pinanood/binasa na dokumentaryo; maibibigay ang paksa sa napakinggang kuwento/usapan/talata; at maibabahagi ang isang pangyayaring nasaksihan.

Ano ang **dokumentaryo**?

Ang dokumentaryo ay isang programa sa radyo, telebisyon, at maaari ring pelikula na nagsisilbing libangan. Gumigising din ito sa diwa at damdamin ng isang tao kapag naging mabisa ang pagkakalahad nito. Napapabago rin nito ang pananaw, saloobin, at prinsipyo ng isang tao. Tumatalakay ito sa mga isyung panlipunan, pang-espirituwal, pangkultura, pang-edukasyon at marami pang iba. Sa kasalukuyan, laganap ang **dokumentaryong pantelebisyon, panradyo** at **social media** na naglalahad ng katotohanan ng buhay ng tao sa bawat sektor ng lipunan gayundin ang kultura at pamumuhay rito.

Basahin at unawain ang maikling dokumentaryo.

Isang Araw Lamang Sagana

Pamumulot ng basura ang ikinabubuhay ng mag-anak ni Mang Kardo. Sa araw-araw ay kumikita sila ng isandaang piso. Hindi sapat ito sa limang bibig na kumakain sa araw-araw. Lalong hindi ito magkakasya upang makapag-aral ang tatlo niyang anak, lalo pa at maysakit ang kaniyang asawa.

Ngunit mayroon silang araw na lagi nilang pinakahihintay - ang Araw ng Pasko. Sa araw na ito lamang nararamdaman ng mag-anak na sila ay sagana. Marami silang natatanggap na regalo gaya ng pera, damit, pagkain, at iba pang mga bagay na kailangan nila sa pang-araw-araw na pamumuhay. Nasabi niya tuloy sa kaniyang sarili, “isang araw lamang kaming sagana”.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Sagutin ang mga tanong. Sundin ang tamang pormat sa pagsulat ng salaysay. Isulat ito sa iyong sagutang papel.

1. Tungkol saan ang nabasang dokumentaryo?
2. Ano ang nararamdaman mo pagkatapos mabasa ang dokumentaryo?
3. Kung ikaw si Mang Kardo masaya ka rin ba kahit isang araw ka lamang sagana? Bakit?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Basahing muli ang kuwentong “Tiya Patron, Bayani ng Jaro” sa pahina 11. Isulat ang iyong pananaw at saloobin sa inilahad na buhay ni Tiya Patron. Isulat kung bakit siya naging bayani sa kanilang bayan. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

RUBRIKS SA PAGSUSULAT NG SANAYSAY

	5	4	3	2	1
PANGANGATUWIRANAN <ul style="list-style-type: none"> pagsunod sa uri at anyong hinihingi lawak at lalim ng pagtalakay 					
BALARILA <ul style="list-style-type: none"> wastong gamit ng wika/salita baybay, bantas, estruktura ng mga pangungusap 					
ORGANISASYON <ul style="list-style-type: none"> lohikal na pagkakaayos/daloy ng mga ideya pagkakaugnay ng mga ideya 					

E

Basahin at unawain ang talata.

Nakakita ka na ba ng walis tingting? Kapag nag-iisa lamang ang tingting, marupok ito at madaling maputol. Subalit kapag pinagsama-sama ang mga tingting, nagiging matibay ito at nagagamit ito ng maayos. Ang mga miyembro ng pamilya ay parang tingting—mas matibay kapag magkakasama. Kapag nagkakaisa at nagtutulungan ang buong pamilya, nagtatagumpay sila sa mga problemang kanilang hinaharap.

Halaw sa Alab Filipino 5, p. 90

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Basahin at unawain ang mga talata. Sagutin ang mga tanong sa bawat talata. Isulat ang iyong sagot sa iyong sagutang papel.

- Ano ang paksa ng nabasang talata?
- Saan maihahambing ang miyembro ng pamilya? Bakit?
- Ano ang kailangan upang magtagumpay ang isang pamilya?

Panganay si Andres Bonifacio sa anim na magkakapatid. Labing-apat na taon si Andres nang mamatay ang kaniyang magulang. Gumawa at nagtinda siya ng abanikong papel at tungkod na kahoy. Pumasok siyang mensahero sa isang kompanya. Naging ahente rin siya ng iba pang kompanya.

- Ano ang paksa ng napakinggang talata?
- Ano ang kaniyang itinitinda?
- Ano ang ugaling taglay ni Andres Bonifacio?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Pumili ng isang kilalang tao sa inyong pamayanan na nagtataglay ng katangi-tanging ugali. Sumulat ng isang talata tungkol sa kaniya. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

(Pamagat)

_____.

_____.

RUBRIKS SA PAGSUSULAT NG TALATA

	5	4	3	2	1
NILALAMAN <ul style="list-style-type: none"> • pagsunod sa uri at anyong hinihingi • lawak at lalim ng pagtalakay 					
BALARILA <ul style="list-style-type: none"> • wastong gamit ng wika/salita • baybay, bantas, estruktura ng mga pangungusap 					
ORGANISASYON <ul style="list-style-type: none"> • lohikal na pagkakaayos/daloy ng mga ideya • Pagkakaugnay ng mga ideya 					

5 — Pinakamahusay

4 — Mahusay

3 — Katanggap-tanggap

2 — Mapaghuhusayan pa

1 — Nangangailangan pa ng pag-unlad

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Ang dokumentaryo ay isang programa sa radyo, telebisyon, at maaari ring pelikula na nagsisilbing libangan. Ginigising ng mga isyu ng dokumentaryo ang aking diwa at damdamin kapag naging mabisa ang pagkakalahad nito. Nababago rin nito ang aking _____, _____, at _____.

Mahalagang Pangyayari sa Nabasang Talaarawan/ Talambuhay

Pagsulat ng may Wastong Baybay, Bantas sa Idiniktang Talata

I

Aralin

Inaasahan na pagkatapos ng aralin na ito ay makapagbibigay ka ng mahahalagang pangyayari sa nabasang talaarawan/talambuhay at makasusulat nang may wastong baybay at bantas sa idiniktang talata.

Ang **talaarawan** ay naglalaman ng mga karanasan ng isang tao. Maaari itong maging mahabang salaysay ng lahat ng nangyari sa buong araw. Maaari ring ilarawan ang iyong mga nararamdaman o naiisip habang nagaganap ang mga bagay na ito. Kapag binabalikan ang mga pahina ng isang talaarawan, muling nagbabalik ang mga mahahalagang alaala sa ating buhay.

Ang **talambuhay** ay isang anyo ng panitikan na nagsasaad ng kasaysayan ng buhay ng isang tao. Dito mo rin malalaman ang buhay ng isang tao mula pagkabata hanggang kamatayan,

Mga dapat tandaan upang mapadali ang pagsulat ng napakinggang talata.

Unang Pagbasa: Isulat ang mga salita.

Ikalawang Pagbasa: Tingnan kung tama ang naisulat. Idagdag ang mga nawawalang salita at palitan ang mga maling salita.

Ikatlong Pagbasa: Tingnan kung tama ang mga bantas.

Basahin at unawain ang talaarawan.

Isang Araw sa Buhay ni Mang Erning

Alab Filipino 5, p.96-97

Marso 12, 2015

Alas-singko ng umaga ako nakarating sa pila. Pangatlo ako kaya maaga akong nakapagsimula ng biyahe. Magkapatid na estudyante ang una kong inihatid sa paaralan. Pagbaba nila, mayroon namang sumakay papunta sa palengke. Tuloy-tuloy ang biyahe dahil maraming pasahero. Halos lahat sila ay mga mag-aaral na may dalang malalaking bag. Ang ibang mga bata ay inihahatid pa ng kanilang mga magulang.

Nagpatuloy ito hanggang alas-otso. Wala ng masyadong pasahero dahil nagsipasok na sa paaralan o sa trabaho ang lahat. Mahaba na rin ang pila ng traysikel kapag ganitong oras, kaya matumal na ang biyahe. Umuwi muna ako upang mananghalian kasama ang mga bata at palitan ang pundidong ilaw sa kusina. Naihatid ko rin ang kapitbahay naming si Aling Teray patungo sa ospital, May sakit yata ang kaniyang bunso.

Napakasikip ng kalsada pagsapit ng alas-singko ng hapon. Marami sanang pasahero, subalit punong-punô rin ng sasakyan ang mga kalye, kayâ mabagal pa rin ang biyahe. Mabuti na lang at may malulusutang mga eskinita na hindi kayâng daanan ng mga kotse o dyip.

Naisakay ko ang mga anak ni Mang Teban, kayâ humimpil muna ako sa kanilang tindahan upang doon maghapunan. Sandali lamang akong nagpahinga dahil kailangan ko ring bumalik agad sa biyahe—uwian naman ng mga nagtatrabaho ang hinahabol ko. Doon ako nag-aabang sa sakayan ng dyip—maraming pasahero na ayaw nang maglakad kapag ganitong oras.

Alas-diyes ng gabi na ako nakauwi. Tulog na ang mag-iina ko pagdating ko. Nakakapagod ang biyahe, pero kinakaya ko pa rin. Mabuti na nga lamang at maraming pasahero dahil tuloy-tuloy ang kita. May panahon din kasi ang hanapbuhay namin—kapag bakasyon at walang mga estudyante, mahina ang kita. Iniisip ko na lang na ginagawa ko ito para sa aking mag-iina. Sila ang nagbibigay sa akin ng lakas. Magpapahinga lamang ako ngayong gabi. Bukas, magbibiyahe akong muli.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Sagutin ang mga sumusunod na tanong tungkol sa nabasang talaarawan. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1. Ano-ano ang mga ginawa ni Mang Erning sa buong maghapon?
2. Anong katangian ang taglay ni Mang Erning?
3. Bilang isang anak, paano mo masusuklian ang pagsisikap ng iyong magulang upang ikaw ay mabigyan ng maayos na buhay?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Piliin ang letra ng tamang sagot tungkol sa mahahalagang pangyayari sa buong maghapon ni Mang Erning. Isulat ito sa iyong sagutang papel.

1. Tungkol saan ang iyong binasa?
 - A. Pagtaas ng presyo ng gasolina
 - B. Ang buhay ng ilang mamamayan
 - C. Iba't ibang pasahero ng traysikel
 - D. Isang araw sa buhay ng isang tsuper.
2. Bakit kaunti lamang ang pasahero ni Mang Erning kapag tanghali?
 - A. Sumasakay sila sa dyip o bus.
 - B. Nakapasok na sila sa eskuwela o sa trabaho.
 - C. Walang pasok ang mga estudyante kapag tanghali.
 - D. Ayaw sumakay ng mga pasahero kay Mang Erning.
3. Bakit sinabi ni Mang Erning na may panahon ang kanilang hanapbuhay?
 - A. May mga araw na malamig at may mga araw na mainit.
 - B. May mga buwan na hindi maaaring magmaneho ng traysikel.
 - C. May mga araw na malakas ang kita at may mga araw na mahina ang kita.
 - D. May mga araw na nasisiraan ng traysikel si Mang Erning.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Buoin ang sumusunod na pangungusap. Gawain ito sa iyong sagutang papel.

1. Nang mabasa ko ito, naramdaman ko na _____.
2. Naisip ko na _____.
3. Sa tekstong ito, nagustuhan ko ang _____.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Itala ang mga gawain mo sa buong isang Linggo. Lagyan ito ng petsa o kung kailan mo ito ginagawa. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Humingi ng tulong sa kasama sa bahay. Ipabasa ng tatlong beses ang sumusunod na talata. Isulat ng may wastong baybay, bantas ang idiniktang talata. Sundin ang mga dapat tandaan sa pagsulat sa napakinggan talata. Gawin sa iyong kuwaderno.

Alas-diyes ng gabi na ako nakauwi. Tulog na ang mag-iina ko pagdating ko. Nakapapagod ang biyahe, pero kākāyanin. Mabuti na nga ang maraming pasahero dahil tuloy-tuloy ang kita. May panahon din kasi ang hanapbuhay namin—kapag bakasyon at walang mga estudyante, mahina rin ang kita. Iniisip ko na lamang na ginagawa ko ito para sa aking mag-iina. Sila ang nagbibigay sa akin ng lakas. Magpapahinga lamang ako ngayong gabi. Bukas, magbibiyahe akong muli.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Isulat ang mahahalagang pangyayari sa kuwentong **“Tiya Patron, Bayani ng Jaro”** sa pahina bilang 11. Isulat ang tamang bantas at baybay ng mga salita. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

RUBRIKS SA PAGSUSULAT NG TALATA

	5	4	3	2	1
NILALAMAN <ul style="list-style-type: none"> • pagsunod sa uri at anyong hinihingi • lawak at lalim ng pagtalakay 					
BALARILA <ul style="list-style-type: none"> • wastong gamit ng wika/salita • baybay, bantas, estruktura ng mga pangungusap 					
ORGANISASYON <ul style="list-style-type: none"> • lohikal na pagkakaayos/daloy ng mga ideya • pagkakaugnay ng mga ideya 					

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Linggo-linggo ay pinagagawa kami ng aming guro ng _____. Dito ay naaalala ko ang mga pangyayari sa aking buhay sa loob ng isang linggo. Nilalagyan ko ito ng petsa upang hindi ko malimutan ang araw kung kailan ito nangyari.

Pag-unawa sa Napanood o Nabasang Teksto sa Pamamagitan ng Pagsulat sa Buod Nito/ Pagsasalaysay Muli ng Napakinggang Teksto

WEEK

6

I

Aralin

Inaasahan na pagkatapos ng aralin na ito ay maipakikita mo ang pag-unawa sa napanood/nabasang teksto sa pamamagitan ng pagsusulat ng buod nito at maisasalaysay muli ang napakinggang teksto sa tulong mga pangungusap.

Ang **buod** ay ang pagpapaikli ng anomang binasang akda o teksto. Paglalahad ito ng kaisipang taglay ng akda at hindi ito sinasamahan ng sariling pananaw, saloobin ukol sa akda. Dapat nakaayos ito ayon sa pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari.

Mga Dapat Isaalang-alang sa Pagsulat ng Buod.

1. Basahing mabuti ang akda upang maunawaan ang kaisipang taglay nito.
2. Tukuyin ang pangunahing diwa o kaisipan.
3. Isulat ang buod sa sariling pananalita at madaling unawain.
4. Huwag ilalayo sa orihinal na akda ang diwa o estilo.

Basahin at unawain ang sanaysay.

Kanlurang Negros: Pagdiriwang ng Tamis ng Buhay

Alab Filipino 5, p. 102-103

Ang Kanlurang Negros o Negros Occidental ay matatagpuan sa Kanlurang Visayas. Kilala ito bilang *Sugar Bowl of the Philippines* dahil asukal ang pangunahing produkto nito. Ngunit hindi lamang asukal ang maipagmamalaki ng mga tagaroon: mayaman ang kanilang bayan sa kultura, kasaysayan, at likas na yaman.

Para sa mahihilig sa kasaysayan at sining, naroon ang Lungsod Silay. Tila bumabalik ka sa nakaraan kapag namamasyal ka sa Silay, dahil napanatili nito ang mga lumang bahay, kalsada, at plasa. Ilan sa mga lumang bahay ay ginawang museo, kagaya ng Balay Negrense at Balay Bernardino Jalandoni na nagpapakita ng buhay noong panahon ng mga Español at Amerikano, at ng Balay Hofileña na naglalaman ng antigong kagamitan at likhang-sining ng mga kilalang pintor na Pilipino. Sa kalapit na Lungsod Talisay, matatagpuan ang napakalaking mansiyong ipinatayo ni Don Mariano Ledesma Lacson para sa kaniyang asawa o mas kilala bilang "The Ruins." Ipinasunog niya ito noong panahon ng digmaan upang hindi magamit ng mga sundalong Hapones bilang kuta. Nasa Lungsod Victorias naman ang pinakamalaking kabyawan at taniman ng asukal. Sa kapilya ng Victorias matatagpuan ang kakaibang altar na nagpapakita ng Galit na Kristo na ipininta ni Alfonso Osorio.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Piliin ang letra ng tamang sagot tungkol sa sanaysay. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Sa aling bahagi ng Pilipinas matatagpuan ang Kanlurang Negros?
A. Luzon B. Visayas C. Mindanao D. Kamaynilaan
2. Ayon sa artikulo, saan pupunta kung gustong sumisid sa dagat at makakita ng iba't ibang isda at halamang-dagat?
A. Silay B. Cauayan C. Bacolod D. Victorias
3. Anong kilalang pista ang ginaganap sa Bacolod?
A. Sinulog C. Panagbenga
B. Kadayawan D. Maskara
4. Anong impormasyon tungkol sa Kanlurang Negros ang mahahanap sa iyong binasa?
A. relihiyon C. magagandang tanawin
B. pag-uugali ng mga tao D. mga yamang-dagat
5. Bakit tinatawag na *Sugar Bowl of the Philippines* ang Kanlurang Negros?
A. Asukal ang kanilang pangunahing produkto.
B. Malalambing ang mga tao sa Kanlurang Negros.
C. Mahilig sa matatamis na pagkain ang mga tao sa Kanlurang Negros.
D. Asukal at iba pang matatamis na kakanin ang produkto ng Kanlurang Negros.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Sumulat ng isang talata tungkol sa lugar na iyong narating. Gamitin ang sumusunod na mga salita sa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1. malawak 4. mayaman
2. malinis 5. di-malilimutan
3. payapa

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Basahing muli ang kuwentong “Liwanag sa Dilim” sa pahina 13. Isulat ang buod nito. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

RUBRIKS SA PAGSUSULAT NG TALATA

	5	4	3	2	1
NILALAMAN <ul style="list-style-type: none">pagsunod sa uri at anyong hinihingi					
BALARILA <ul style="list-style-type: none">wastong gamit ng wika/salitabaybay, bantas, estruktura ng mga					
ORGANISASYON <ul style="list-style-type: none">lohikal na pagkakaayos/daloy ng mga ideya					

5 — Pinakamahusay

4 — Mahusay

3 — Katanggap-tanggap

2 — Mapaghuhusayan pa

1 — Nangangailangan pa ng pag-unlad

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Ang buod ay pagpapaikli ng anomang binasang akda o teksto. Kung gagawa ako ng buod ng isang kuwento ay hindi ko sasamahan ng aking sariling _____ at saloobin na galing sa may akda.

Pag-uugnay ng Sariling Karanasan sa Napakikingang Kuwento/ Pagsasalaysay ng mga Pangyayaring Naobserbahan sa Paligid

I

Aralin

Inaasahan na pagkatapos ng aralin na ito ay maiuugnay mo ang sariling karanasan sa napakikingan o nabasang teksto at maisasalaysay ang mga pangyayaring naobserbahan sa paligid.

Kabilang ang Pilipinas sa 17 *megadiverse countries*, o mga bansang napakayaman sa iba't ibang uri ng hayop at halaman. Sa katunayan, may mga hayop at halaman sa Pilipinas na nanganganib nang maglaho.

Basahin at unawain ang kuwento tungkol sa Dugong.

Ang Dugong

Ang Dugon, o mas kilala sa karaniwang tawag na dugong, ay hayop na naninirahan sa Karagatang Indian at sa kanlurang bahagi ng Karagatang Pasipiko. Sa Pilipinas, makikita ang mga dugong sa mga baybayin ng Isabela, Quezon, Mindoro, Palawan, Panay, at Mindanao, subalit mayroon ding mga dugong sa ilang bahagi ng Africa, Australia, at iba pang bansa sa Asya. Umaabot sa sampung talampakan ang haba ng isang dugong, at maaari namang umabot sa mahigit 300 kilo ang bigat nito. Nabubuhay sila sa pagkain ng damong-dagat sa mabababaw na bahagi ng karagatan.

Dahil sa kanilang laki, umaabot sa 13—15 buwan bago maipanganak ang mga dugong. Pagkapanganak sa isang dugong, tinutulak ito ng ina paakyat mula sa tubig upang makahinga. Habang bata pa ang dugong lagi itong lumalangoy malapit sa ina hanggang sa matutuhan niyang kumain at lumangoy nang mag-isa. Humihiwalay lamang ito sa kaniyang ina kapag kaya na nitong mabuhay nang sarili.

Alab Filipino 5, p. 108

Sa kasalukuyan, nanganganib na mawala ang mga dugong dahil sa polusyon o pagdumi ng dagat na nakasisira sa damong-dagat na kanilang pangunahing pagkain. Minsan, naiipit din sila sa mga lambat na ginagamit ng mangingisda. Kung magpapatuloy ang polusyon sa dagat, hindi malayong mawala na ang mga dugong sa mundo.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Sagutin ang mga tanong tungkol sa nabasang sanaysay. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Anong uri ng hayop ang dugong? Ilarawan ito.
2. Paano nabubuhay ang dugong habang sanggol pa ito?
3. Ilarawan ang ugnayan ng dugong sa ina nito. Katulad ba ito ng ugnayan ng tao sa kaniyang ina?
4. Bakit nanganganib na mawala ang mga dugong?
5. Ano ang dapat gawain upang mapangalagaan ang mga dugong?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Ibigay ang kahulugan ng bawat salita sa Hanay A. Piliin ang sagot mula sa Hanay B. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Hanay A

1. lambat
2. magsarili
3. baybayin
4. nanganganib
5. polusyon
6. talampakan
7. damong-dagat

Hanay B

- A. pagiging marumi ng kapaligiran
- B. nahaharap sa pinsala o kapahamakan
- C. sukat ng haba ng katumbas ng 12 pulgada
- D. kasangkapan mula sa nilalang sinulid o lubid na ginagamit sa pangingisda
- E. magawa ang mga bagay nang walang tulong mula sa iba
- F. anomang damo o halamang tumutubo sa dagat o sa mga batong nararating ng tubig-dagat
- G. lupa sa gilid ng dagat

E

Basahin at unawaing mabuti ang kuwento.

**Buhay Ko ang Ilog
(M.L. Tolosa)**

Masayang naglalaro habang lumalangoy ang magkakaibigang isdang Sina Betilya, Dilis, Dorado, at Chabita. Natutuwa naman ang kanilang mga magulang habang pinagmamasdan sila.

"O, huwag kayong masyadong lumayo ha. Mapanganib kapag lumayo kayo," paalala ng ina ni Betilya.

"Umiwas din kayo sa mga bagay na bumabagsak sa tubig. Baka matamaan kayo," ang susog naman ng ina ni Chabita.

"Opo," ang sabay-sabay na tugon ng mga batang isda.

Tila paraiso ang pamayanan na iyon ng mga isda. Tahimik ang kanilang pamumuhay, sagana sila sa makukulay na koraless na nagsisilbi ring kanilang tahanan. Malinis din ang kanilang kapaligiran. Hindi pinababayaan ng mga isda na dumumi ang kanilang pamayanan.

"Ito lamang ang ating tahanan at wala nang iba. Sino pa ba ang mangangalaga at mag-aandukha sa ating kapaligiran kundi tayo lamang din," ang lagi nang paalala ng kanilang pinuno. "Panatilihin natin ang kalinisang ito at kaayusan, alang-alang sa ating mga anak sila ang susunod sa atin para mamuno at mangalaga sa pinagyayaman nating pamayanan. Kung ano ang nakikita nila sa atin ay iyon din ang kanilang susundin at gagawin. Kaya tiyakin ninyo na walang gagawa nang di maganda sa sinoman sa inyo at sa ating pamayanan. "

Bawat isa ay lalong naging mapagmatyag, mapagmasid, at mapagbantay. Hanggang sa Isang araw...

"Inay! Itay!, may narinig po kaming malakas na ugong sa dako roon. Lumabo po ang tubig," ang hinihinal na sabi ni Dilis.

"Opo, 'Nay. May parang malaking malaking kutsara na may ngipin ang ipinangkukuha ng lupa sa dako roon!" ang sabi rin ni Dorado sa kaniyang ina.

"Nasaan ang iba ninyong kaibigan? Mabuti at nakalangoy kayo kaagad pauwi," ang nag-aalalang tugon ng mga magulang nina Dilis at Dorado.

"Hindi po namin alam kung nakaalis sila sa malaking bato na pinagtataguan nila. Naglalaro po kasi kami ng taguan," ang mahabang tugon ni Dilis.

Isang saglit pa, nanginginig na dumating sina Chabita at Betilya. Nakaalpas daw sila sa pinagkukublihang bato bago pa maitaas ang *backhoe*, isang mekanikal na panghukay, na may lamang lupa. Pinagbilinan ng bawat magulang na huwag nang pupunta pa roon ang kanilang mga anak. Inalerto rin ng pinuno ng mga isda ang kaniyang nasasakupan na iwasan ang lugar na iyon na pinaghuhukayan ng lupa.

Lumipas pa ang maraming araw. Lumalim na at lumawak pa ang pinaghuhukayan ng lupa. Marami na ang nasirang tahanan ng mga isda. Marami na ang nadurog na mga bato, marami na rin ang isdang nawala, hindi na nakita o kaya'y namatay.

Sa di-kalayuan naman sa pamayanan nina Betilya, Dilis, Dorado at Chabita ay nagsimulang magkaroon ng basura.

"Kailangan namin ng tulong. Kailangang marinig ang aming hinaing at malaman ang aming sitwasyon. Ngunit kanino kami lalapit? Sino ang makaririnig sa amin? paano na ang buhay namin kapag nagpatuloy ito?" ang tanong ni Dilis. "Buhay ko, buhay namin ang ilog na ito."

Alab Filipino 5 TM, pp.100-101

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Isulat sa iyong kuwaderno o sagutang papel ang mga naoobserbahan mo sa iyong kapaligiran ngayong may pandemya.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Magtala ng tatlong halimbawa ng iyong mga naobserbahan sa kapaligiran ngayong may pandemya. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Isulat ang mga napapansin mong pagkakaiba sa kapaligiran noon at ngayon? Itala ang sanhi ng pagbabago at solusyon upang hindi ito lumala. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Pumili ng isang eksotik na hayop na matatagpuan sa Pilipinas at magsaliksik tungkol dito. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. Lokasyon (Saan ito matatagpuan?)
2. Katangian (Ano ang itsura nito? Matapang ba ito? Lumilipad ba ito o lumalangoy?)
3. Kasalukuyang sitwasyon (Marami pa ba sila o nanganganib nang mawala?)
4. Pangangalaga (Ano ang maaaring gawin upang maalagaan ang mga ito?)

RUBRIKS

	5	4	3	2	1
PAGLALARAWAN SA EKSOTIK NA HAYOP <ul style="list-style-type: none"> sapat na detalye tungkol sa napiling hayop naipaliliwanag ang kasalukuyang sit- 					
PAGSULAT <ul style="list-style-type: none"> wastong gamit ng wika/salita baybay, bantas, estruktura ng mga 					

5 — Pinakamahusay

4 — Mahusay

3 — Katanggap-tanggap

2 — Mapaghuhusayan pa

1 — Nangangailangan pa ng pag-unlad

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Napakayaman ng ating bansa, kaya nararapat na ito ay aking _____ upang hindi maubos ang mga _____ sa ating kapaligiran.

Mga Tanong sa Binasang Tekstong Pang-Impormasyon/Pagbibigay ng Hinuha sa Napakinggang Teksto

I

Aralin

Inaasahan na pagkatapos ng aralin na ito ay masasagot mo ang mga tanong sa binasang tekstong pang-impormasyon at makapagbibigay ka ng hinuha sa kalalabasan ng mga pangyayari sa napakinggang teksto.

Basahin at unawain ang sumusunod na kaisipan. Ano ang nais ipahiwatig ng bawat isa?

1. Ang anomang nais sabihin ay makapitong beses na pakaisipin, sapagkat anomang salita ang mamutawi sa bibig natin, hindi na ito maibabalik pa lalo na't nakasakit na ito ng damdamin.
2. Karapatan ng bawat tao, bata man o matanda, na magpahayag ng kaniyang mga kaisipan, opinyon at pananaw—kahit na ito ay taliwas o hindi katulad ng opinyon o pananaw ng ibang tao. Kailangan na maging magalang sa pagtanggì sa lahat ng pagkakataon. Maaari tayong tumanggì sa isang kaisipan nang may paggalang pa rin sa ating kausap.
3. May isang kasabihan na nagpapaalala sa akin: “Mag-isip muna nang maraming beses bago magsalita.” Maraming alitan o di-pagkakaintindihan ang maiiwasan kung iisipin muna natin nang mabuti ang ating sasabihin. Basahin ang kuwento sa ibaba.

Ang Mga Pako sa Pader

(Anonymous)

May isang batang lalaki na mainitin ang ulo. Madali siyang magalit at nakapagbibitiw siya ng masasakit na salita sa kaniyang mga kaibigan, kaklase o kung sinoman ang nakatatanggap ng kaniyang galit. Mahal na mahal siya ng kaniyang ama, kaya gusto ng ama na mabago ang ugali niyang ito.

Dinala niya ang kaniyang anak sa bakuran at binigyan siya ng martilyo at mga pako. "Anak," bilin ng ama. "Tuwing iinit ang ulo mo at magagalit ka, kumuha ka ng martilyo at isang pako at ilagay mo sa pader." Hindi naintindihan ng bata kung bakit niya ito kailangang gawin, subalit bago pa man matapos ang unang araw, 30 pako na ang nailagay sa pader.

Habang tumatagal, natuklasan ng bata na mas madali palang pigilin na lamang ang kaniyang galit kaysa magbuhat ng mabigat na martilyo at magpukpok na naman ng pako sa pader. Lumipas araw at natutuhan niyang pigilin ang kaniyang galit at maging mahinahon. Kung noon, 30 pako ang nadadagdag sa pader araw-araw, unti-unti itong nabawasan at naging labinlima, sampu, dalawa, at isang pako na lamang sa bawat araw. Dumating ang araw na hindi na nagalit ang bata, ni isang beses. Pumunta siya sa kaniyang ama at masayang ibinalita ito sa kaniya. Pinuri siya ng kaniyang ama at binigyan ng bagong gawain: sa bawat araw na lumipas na hindi siya magagalit, magtatanggal siya ng isang pako mula sa pader.

Ginawa niya ito, at pagkatapos ng napakahabang panahon, natanggal na niya ang lahat ng pako mula sa pader. "Ama, nagawa ko na po ang inyong iniutos. Wala na pong natirang pako.

Pumunta ang ama sa bakuran at tumayo sa harap ng pader. "Ipinagmamalaki kita, anak," sabi ng ama. "Nagawa mong baguhin ang iyong ugali, at hindi ka na madaling magalit. Subalit tingnan mo ang pader..." Tinuro niya ang pader na dating makinis subalit ngayon ay punong-puno na ng maliliit na butas. "Tuwing magagalit ka at magsasalita nang masakit sa iyong kapuwa, parang naglalagay ka ng pako sa pader. Maaari kang humingi ng tawad at maaari mong tanggalin ang pako, subalit may butas na matitira sa pader. Hindi na ito magiging katulad ng dati."

Tumahimik ang bata at nag-isip nang matagal. Nasaktan niya ang kaniyang mga kaibigan at kamag-aral dahil sa masasakit na salitang sinabi niya. "Patawarin ninyo po ako, Ama. Mula ngayon, sisikapin kong huwag nang dagdagan pa ang mga sugat ng ibang tao."

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Sagutin ang mga tanong. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Bakit naisipan ng ama na ipagawa sa anak ang paglalagay ng mga pako sa pader?
2. Bakit nabawasan ang bilang ng pako na nadadagdag sa pader araw-araw?
3. Ano ang nangyari nang matanggal na ang lahat ng pako mula sa pader?
4. Ano kaya ang mangyayari kapag may nagawa ulit na mali ang kaibigan ng bata?
5. Ano ang mensahe ng kuwento para sa iyo?
6. Ano pang ibang kuwento ang nabasa mo na may magandang paksa o mensahe?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Basahin at sagutin ang mga tanong. Isulat ang letra ng sagot sa iyong sagutang papel.

1. Bakit naisipan ng ama na ipagawa sa anak ang paglalagay ng mga pako sa pader?
 - A. Gusto niya itong parusahan.
 - B. Gusto niya itong turuan ng leksiyon.
 - C. Malapit nang masira ang kanilang pader.
 - D. Upang malaman kung matibay ang pader.
2. Ano ang nagagawa ng bata kapag nagagalit siya?
 - A. Nasisira niya ang kanilang bahay.
 - B. Nakikipagsuntukan siya sa kaniyang mga kaklase.
 - C. Hindi niya kinikibo ang kaniyang mga kaibigan at kaklase.
 - D. Nakapagsasalita siya ng masasakit sa kaniyang mga kaibigan.
3. Bakit nabawasan ang bilang ng pako na nadadagdag sa pader araw-araw?
 - A. Naubos na ang mga pako ng bata.
 - B. Tinamad ang bata at hindi na sinunod ang utos ng kaniyang ama.
 - C. Nahihirapan na ang bata sa pagpukpok ng pako sa pader.
 - D. Natuklasan ng bata na mas madaling maging mahinahon kaysa magalit.
4. Ano ang nangyari nang matanggal na ang lahat ng pako mula sa pader?
 - A. Muling naging makinis ang pader.
 - B. Nagkaroon ng maliliit na butas ang pader.
 - C. Pininturahan muli ang nabutas na pader.
 - D. Gumuho ang pader at kinailangang ayusin muli.
5. Ano kaya ang mangyayari kapag may nagawa ulit na mali ang kaibigan ng bata?
 - A. Pagagalitan niya ito at pagsasalitaan ng masasakit.
 - B. Mahinahon niyang sasabihin kung bakit mali ang ginawa ng kaibigan.
 - C. Maglalagay muli ang bata ng napakaraming pako sa kanilang pader sa bahay.
 - D. Kakausapin niya nang masinsinan ang kaibigan para hindi siya gumawa ng pagkakamali.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Basahin muli ang kuwentong “Buhay Ko Ang Ilog”. Isulat ang inyong hinuha o palagay kung patuloy na masisira ang ilog.

Karapatan ng bawat tao, bata man o matanda, na magpahayag ng kaniyang mga kaisipan, opinyon at pananaw—kahit na ito ay taliwas o hindi katulad ng opinyon o pananaw ng ibang tao. Kailangan na maging magalang sa pagtanggì sa lahat ng pagkakataon. Maaari tayong tumanggì sa isang kaisipan nang may paggalang pa rin sa ating kausap.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Dugtungan ang mga pangungusap sa ibaba ng nais mong salita. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. “Hindi po ako sumasangayon dahil _____.”
2. “Iba po ang pananaw ko. Sa tingin ko po _____.”
3. “Maaaring tama po kayo, pero hindi po kaya _____.”
4. “Salamat po sa inyong mungkahi/opinyon, ngunit _____.”
5. Naniniwala po ako na _____.”

Basahing mabuti ang talaarawan. May inilaan na bagay si Tina para sa espesyal na tao. Kailangan niyang magtipid para sa taong ito. Itinala ni Tina sa kaniyang talaarawan ang lahat ng ginagawa niya.

Mula sa Talarawân ni Tina

Alab Filipino 5, p.90-91

May inilalaan na bagay si Tina para sa espesyal na tao. Kailangan niyang magtipid para sa taong ito. Itinala ni Tina sa kaniyang talâarawân ang lahat ng ginagawa niya.

September 1, 2015

Malapit na ang kaarawan ni Isay, ang bunso naming kapatid. Mag-iipon ako para maibibili ko siya ng regalo. Magtitira ako sa baon kong PHP 40.00 araw-araw para may maipon ako. Ililista ko araw-araw ang mga pinagkagastusan ko ng aking baon. Mayroon pa akong dalwang linggo para mag-iipon.

September 2, 2015

Ito na ang araw ng pagsisimula ko ng aking pag-iipon.

Narito ang mga pinaggastusan ko ng aking PHP 40.00 baon.

Pamasahe	PHP 14.00
----------	-----------

Meryenda	PHP 10.00
----------	-----------

Kompyuter	
-----------	--

(para sa proyekto)	PHP 10.00
--------------------	-----------

PHP 34.00	Natipid ko: PHP 6.00
-----------	----------------------

September 3, 2020

Nakaipon ako ng PHP 6.00 ulit! Masaya ako.

September 7, 2015

Nakapag-ipon ako noong Biyernes ng isa pang PHP 6.00. Mayroon na akong PHP 18.00 tapos idaragdag ko ang naipon ko ngayon PHP 5.00 . May PHP23.00 na akong naipon.

Setyembre 8, 2015

Sinabi ni kuya na tutu(ungan niya akong makapag-impok. Naglakad kami pauwi pagkatapos ng klase. Nakakapagod, pero masaya naman kaming nagkukuwentuhan habang naglalakad. Mapayapang lugar naman ang aming bayan kaya ligtas kaming nakakauwi araw-araw.

Pamasahe:	PHP 7.00
-----------	----------

Meryenda:	PHP 10.00
-----------	-----------

Pananghalian:	PHP 20.00
---------------	-----------

PHP 37.00	Naipon: PHP 3.00
-----------	------------------

Setyembre 15, 2015

Mahigit isang linggo na rin akong nag-iipon at nakapag-ipon na ako ng PHP 46.00. Idaragdag ko sa mga naipon ko ang natipid ko ngayong PHP 4.00.

Pamasahe:	PHP 14.00
-----------	-----------

Meryenda:	PHP 10.00
-----------	-----------

Proyekto (Matematika):	PHP 12.00
------------------------	-----------

PHP 36.00	
-----------	--

Setyembre 22, 2015

Mula noong Setyembre 15 hanggang kahapon, Setyembre 21, ang naiipon ko ay nagkakahalaga na ng PHP 77.00. Ito rin ang araw ng kaarawan ni Isay.

Pumunta kami ni Kuya sa tindahan kanina. Nabili namin ang manyikang matagal nang tinitingnan ni Isay tuwing mapapadaan kami roon — PHP 50.00 lang! Inisip naming bumili rin ng tsokolate ni Kuya, itabi na lang daw namin ang butal. Malapit na rin kasi ang kaarawan ni Nanay at malapit na rin ang Pasko.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Isulat ang mga sagot sa iyong sagutang papel.

1. Ano ang itinatala ni Tina sa kaniyang talaarawan?
2. Bakit niya ito itinatala sa talaarawan?
3. Ano-ano ang pinaglalaanan niya ng pera sa bawat araw?
4. Ano-ano ang kaniyang ginawa upang makatipid?
5. Sa tingin mo, ano pa ang puwede niyang gawin upang makatipid?

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Batay sa aking napag-aralan ay may _____ ang bawat tao, bata man o matanda, na magpahayag ng kaniyang mga kaisipan, opinyon at pananaw. Kailangan lamang na ako ay maging maging _____ sa _____ sa lahat ng pagkakataon at gagamit ako ng _____ na pananalita sa taong aking kausap.

Sanggunian

Agarrado, P.J.C., et.al. (2016). *Alab Filipino*. Makati City: FEP Printing Corp.

Department of Education. (2020). *K to 12 Most Essential Learning Competencies with Corresponding CG Codes*. Pasig City: Department of Education Curriculum and Instruction Strand.

Department of Education Region 4A CALABARZON. (2020). *PIVOT 4A Budget of Work in all Learning Areas in Key Stages 1-4: Version 2.0*. Cainta, Rizal: Department of Education Region 4A CALABARZON.

PIVOT Assessment Card for Learners

Personal na Pagtatása sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral

Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang deskripsiyon bilang gabay sa iyong pagpili.

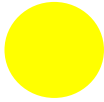

- ★ -Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa pagsagawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.
- ✓ -Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.
- ? -Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.

Gawain sa Pagkatuto

Week 1	LP	Week 2	LP	Week 3	LP	Week 4	LP
Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8	
Week 5	LP	Week 6	LP	Week 7	LP	Week 8	LP
Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8	

Paalala: Magkaparehong sagot ang ilalagay sa LP o Lebel ng Performans sa mga gawaing nakatakda ng higit sa isang linggo o week. Halimbawa: Ang aralin ay para sa Weeks 1-2, lalagyan ang hanay ng Week 1 at Week 2 ng magkaparehong ★, ✓, ?.

Susi sa Pagwawasto

<p>WEEK 1</p> <p>Gawain 2</p> <p>1. nasunog 2. sundin 3. pagsasabihan 4. nagtatanong 5. nakinig</p> <p>Gawain 4</p> <p>1. A 2. B 3. A 4. A 5. B 6. C 7. A 8. A 9. B 10. C</p>	<p>WEEK 6</p> <p>Gawain 2</p> <p>1. B 2. B 3. A 4. C 5. C 6. A</p>	<p>WEEK 7</p> <p>Gawain 1</p> <p>1. D 2. E 3. G 4. B 5. A 6. C 7. F</p>	<p>WEEK 2</p> <p>Gawain 1</p> <p>1. I 2. H 3. C 4. E 5. A 6. G 7. J 8. D 9. B 10. F</p> <p>Gawain 3</p> <p>1. C 2. D 3. A 4. D 5. C</p> <p>Gawain 4</p> <p>1. A 2. C 3. B 4. B</p> <p>Gawain 5</p> <p>1. F 2. C 3. A 4. G 5. B 6. H 7. D 8. E 9. J 10. I</p>	<p>WEEK 8</p> <p>Gawain 1</p> <p>1. bawasan 2. galit 3. magaspang 4. ikinahihiya 5. natutwa</p> <p>Gawain 2</p> <p>1. B 2. D 3. D 4. B 5. D</p>	<p>WEEK 3</p> <p>Gawain 1</p> <p>1. kalye 2. tindahan 3. mag-aaral 4. hapunan 5. bunso</p> <p>Gawain 3</p> <p>1. / 2. / 3. Pinagtatawanan 4. Nagluto 5. /</p> <p>Gawain 4</p> <p>1. A 2. D 3. C 4. E 5. B</p> <p>Gawain 5</p> <p>1. Nagdulot 2. Lumutang 3. nalubog 4. naiwan 5. itnutilak 6. isinasakay 7. isinasakay 8. maghahanap 9. Maghahandog 10. manganalap</p> <p>Gawain 6</p> <p>1. lumabas 2. kailigpit 3. kagagaling 4. kabubukas 5. bumili 6. sumasayaw 7. lumundag 8. nagtago 9. inalok 10. uminom</p>	<p>WEEK 5</p> <p>Gawain 2</p> <p>1. D 2. B 3. C</p>
--	--	---	---	--	---	---

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education Region 4A CALABARZON

Office Address: Gate 2, Karangalan Village, Cainta Rizal

Landline: 02-8682-5773 locals 420/421

Email Address: lrmd.calabarzon@deped.gov.ph

